Maa- ja metsätalousministeriö
Erityisasiantuntija Antti Leinonen
Lainsäädäntöneuvos Outi Kumpuvaara
Lainsäädäntöneuvos Kirsi Taipale

Maa- ja metsätalousvaliokunta
Eduskunta

Viite: HE 30/2026 vp

Vastauksia maa- ja metsätalousvaliokunnan 27.3.2026 pidetyssä kuulemisessa esitettyihin kysymyksiin

Esityksen suhde EU:n tuomioistuimen Voore Mets -ratkaisuun

Unionin tuomioistuimen 1.8.2025 antamassa Voore Mets -ratkaisussa (Voore Mets ja Lemeks Põlva, asia C-784/23) täsmennetään EU:n lintudirektiivin 5 artiklan tulkintaa erityisesti liittyen artiklassa tarkoitettuun tahallisuuteen ja toisaalta pesintäaikaisiin metsänhakkuisiin. Lintudirektiivin täsmentyneen tulkinnan myötä on tarpeen selkeyttää ja täsmentää kansallista sääntelyä, jotta metsänhakkuu ja muu metsänkäsittely on myös jatkossa lintudirektiivin vaatimusten mukaista ja toimintaympäristö on Suomessa ennakoitava.

Kansallisen liikkumavaran kannalta keskeistä lintudirektiivin 5 artiklan soveltamisessa on ensinnäkin se, että tuoreen oikeuskäytännön mukaisesti metsänhakkuut voivat kuulua direktiivin 5 artiklan a, b ja d alakohdan kieltojen soveltamisalaan. Uudella metsälain 10 c §:llä pantaisiin kansallisesti täytäntöön oikeuskäytännössä tehty uusi linjaus niin, että metsäsektorille säädettäisiin nimenomaiset velvoitteet linnuston huomioon ottamiseksi, joita noudattamalla direktiivin kieltojen soveltamisen edellytyksenä olevan tahallisuuden ei katsottaisi täyttyvän. Tuoreessa Voore Mets -ratkaisussa ei todeta, että lintudirektiivi edellyttäisi metsänhakkuiden kieltämistä lintujen pesintäaikaan. Tämä osaltaan jättää kansallista liikkumavaraa direktiivin täytäntöönpanoon.

Unionin tuomioistuimen Voore Mets -ratkaisun 49 kohdan mukaan lintudirektiivin 5 artiklan a, b ja d alakohdassa säädettyjä kieltoja sovelletaan paitsi sellaiseen ihmisen toimintaan, jonka tarkoituksena on lintujen pyydystäminen, tappaminen ja häirintä taikka niiden pesien tai munien tuhoaminen tai vahingoittaminen, myös sellaiseen ihmisen toimintaan, jolla ei ilmeisellä tavalla ole tällaista tarkoitusta, mutta joka kuitenkin sisältää hyväksynnän tällaisen pyydystämisen, tappamisen, häirinnän, tuhoamisen tai vahingoittamisen mahdollisuudesta. Kun toimija on ensin ehdotetun metsälain 10 c §:n 1 momentin mukaisesti arvioinut käsittelyalueen linnustoa, toteuttanut asianmukaiset ennalta ehkäisevät toimenpiteet, noudattanut pesinnän kannalta keskeisille ajankohdille 2 ja 3 momentissa säädettyjä hakkuurajoituksia ja 4 momentissa säädettyä petolintujen pesien häirintäkieltoa ja sen lisäksi pidättäytynyt vahingoittamasta havaittuja linnunpesiä, voidaan katsoa, että tällaisessa toiminnassa ei ole hyväksytty lintujen tappamista, häirintää tai pesien vahingoittamista. Näin ollen kyse ei tällöin ole lintudirektiivin 5 artiklassa tai luonnonsuojelulain 70 §:ssä kielletystä tahallisesta toiminnasta. Ehdotetun metsälain 10 c §:n 1–4 momenttiin sisältyvien velvoitteiden noudattamisen myötä voidaan katsoa täyttyvän sen, mitä kohtuudella on mahdollista edellyttää selvitettäväksi lintudirektiivin 5 artiklan velvoitteiden täyttämiseksi EU:n tuomioistuimen Voore Mets -ratkaisun valossa.

Komission ohjeistus koskien lintudirektiiviä (31.3.2026)

Maa- ja metsätalousministeriö saattaa valiokunnan tietoon, että komissio on 31.3.2026 julkaissut verkkosivullaan lintudirektiivin tulkintaa koskevan ohjeistuksen (https://environment.ec.europa.eu/publications/guidance-protection-bird-species-under-birds-directive_en). Kyseissä ohjeistuksessa on selkeytetty lintudirektiivin tulkintaa myös metsätalouden harjoittamisen osalta (erityisesti kohdat 87–92). Ohjeistuksessa todetaan muun muassa, ettei direktiivin 5 artiklan kieltojen soveltaminen edellytä hakkuiden kieltämistä lintujen pesintäaikana, kunhan hakkuissa huomioidaan tavoite suojella lintujen pesintää (kohta 88).

Hakkuukiellon piirissä olevien metsätyyppien rajaaminen

Esitykseen sisältyvä tiettyjä metsiä koskeva yleisimpään lintujen pesintäaikaan sijoittuva hakkuukielto koskee lehtipuuvaltaisia reheviä metsiä, korpia sekä rantametsiä. Hakkuukiellon piirissä olevat elinympäristöt ovat yleensä lintutiheimpiä elinympäristöjä, joissa myös linnunpesien tahattoman tuhoutumisen mahdollisuus on kaikista korkein. Pesintätiheyteen vaikuttavat tosiasiassa useat metsän ominaisuudet, kuten esimerkiksi puuston varttuneisuus sekä metsän maantieteellinen sijainti.

Arvioitaessa ehdotetun metsälain 10 c §:n 2 momentissa tarkoitettujen tiettynä aikana puunkorjuukiellon piirissä olevien metsien riittävyyttä suhteessa linnuston suojelutavoitteiseen, tulee samanaikaisesti huomioon ottaa myös ne kiellot, jotka koskevat kaikkia metsiä metsätyypistä ja pesivien lintujen tiheydestä riippumatta. Lähtökohtaisesti kielto vahingoittaa havaittuja linnun pesiä, joissa pesintä on käynnissä, koskee kaikkia metsiä, eikä kiellolla ole ajallista rajoitusta. Lisäksi on huomioitava, että myös nykyiseen luonnonsuojelulakiin sisältyvä kielto vahingoittaa toistuvasti käytössä olevia pesiä on edelleen voimassa. Samoin tulee ottaa huomioon velvoite säästää kaikki edellisen puusukupolven isot haavat, kolopuut ja pystylahopuut ehdotetun 10 c §:n 2 momentissa määritettynä aikana riippumatta siitä havaitaanko niissä linnun pesiä. Näin ollen maa- ja metsätalousministeriö ei ole katsonut tarkoituksenmukaiseksi, että 2 momentissa ehdotettua puunkorjuuta koskevan kiellon soveltamisalaa laajennettaisiin koskemaan useamman tyyppisiä metsiä.

Korven määritelmä

Esityksessä korvella tarkoitetaan puustoista suota, jossa turvekerroksen paksuus on vähintään 30 senttimetriä ja pääpuulajeja ovat kuusi tai koivu. Metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä annetun valtioneuvoston asetuksen (1308/2013) 1 §:n mukaan turvemaalla tarkoitetaan kasvupaikkaa, jossa kivennäismaa on vähintään 30 senttimetrin syvyydellä. Valtioneuvoston asetuksessa käytetty turvemaan määritelmä vastaa suon geologista määritelmää.

Suon biologisen määritelmän mukaan suo on sellainen maastokuvio, jossa kivennäismaata peittävä orgaaninen maalajikerros on turvetta tai jonka aluskasvillisuudesta 75 prosenttia on suokasvillisuutta. Metsälain 10 §:n mukaisten erityisen arvokkaiden elinympäristöjen rajaamista ja käsittelyä koskevassa Suomen metsäkeskuksen tulkintasuosituksessa rehevien korpien ja lettojen yhteydessä käytetään suon biologista määritelmää.

Ehdotettu metsälain 10 c §:n 2 momentin puunkorjuuta koskeva kielto ei rajoitu 10 §:n erityisen arvokkaan elinympäristön kriteerit täyttävään korpeen, vaan se koskee myös talousmetsänä käsiteltäviä korpia. Talousmetsissä sijaitsevat korvet voivat olla myös hyvin pienialaisia soistumia kankaiden keskellä, joiden havaitseminen voi olla hankalaa, eikä niitä ole aina joskus hyvin pienialaisina esiintyessään merkitty myöskään omaksi metsäkuviokseen metsävaratietoon.

Tästä syystä on tarkoituksenmukaista määrittää kiellon piirissä olevat korvet siten, ettei niiden tunnistamiseen ja rajaamiseen puunkorjuun ulkopuolelle liity huomattavaa epävarmuutta. Suon geologisen määritelmän käyttäminen poistaa kiellon piiristä pienialaisia korpisoistumia, joiden tunnistaminen ja rajaaminen voisi olla muuten vaikeaa.

Mikäli suon määritelmässä päädyttäisiin käyttämään biologista määritelmää, jota metsäkeskus käyttää erityisen arvokkaiden rehevien korpien rajaamisessa, olisi tarkoituksenmukaista täsmentää, että korven vähimmäispinta-ala olisi 0,5 hehtaaria, joka olisi yhdenmukainen rehevän lehtipuuvaltaisen metsän kanssa.

Arviointivelvoitteesta säätäminen lailla

Ehdotetussa metsälain 10 c §:n 1 momentissa säädettäisiin ennakkoarvioinnista ja asianmukaisista ennalta ehkäisevistä toimenpiteistä. Momentissa tarkoitetun ennakkoarvioinnin ja sen perusteella toteutettavien estävien toimenpiteiden laajuus ja tarvittavat toimenpiteet voivat vaihdella merkittävästi kohdekohtaisesti ja sen perusteella mistä metsien hoitamiseen ja käyttämiseen liittyvästä toimenpiteestä kulloinkin on kysymys. On otettava huomioon, että vaikka metsänhakkuut ovatkin tärkein linnustoon vaikuttava metsien hoitamiseen ja käyttämiseen liittyvä ihmistoiminto, metsien hoitamiseen ja käyttämiseen luetaan myös muitakin työlajeja, joilla voi olla linnustovaikutuksia ja joissa lintujen suojelu tulee myöskin huomioida. Tästä syystä ennakkoarvioinnista ja estävistä toimista ei voida laatia yksiselitteistä luetteloa kuhunkin eri soveltamistilanteeseen. Esityksessä ehdotetun 10 c §:n estäviä toimenpiteitä on kuitenkin täsmennetty 10 c §:n 2, 3 ja 4 momenteissa, joihin sisältyvillä velvoitteilla pyritään suojelemaan lintujen pesintää ja estämään pesien tahatonta tuhoutumista. Samoin 10 c §:n velvoitteita on kuvattu laajasti säännöskohtaisissa perusteluissa. Tarkoituksena on, että toimeenpanon tueksi valmistellaan myös käytännön opas linnuston huomioon ottamisesta metsänhakkuussa ja muussa metsänkäsittelyssä. Opas olisi käytännönläheinen työkalu metsäsektorin eri toimijoille.

Uusien ajourien tekeminen hakkuukieltoalueelle pesintäaikana

Metsälain 10 c §:n 2 momentin mukaan puunkorjuu on kiellettyä rehevissä lehtipuuvaltaisissa metsissä sekä korvissa ja rantametsissä pohjoisessa Suomessa 1 päivän toukokuuta ja 31 päivän heinäkuuta välisenä aikana ja muualla Suomessa 15 päivän huhtikuuta ja 15 päivän heinäkuuta välisenä aikana. Tällaisen alueen läpi saa kuitenkin kuljettaa korjattua puuta jo aiemmin käytössä ollutta ajouraa pitkin käsittelyalueelta välivarastolle.

Kiellon tarkoituksena on vähentää linnunpesien tahattoman tuhoutumisen mahdollisuutta. Kielto koskee niitä metsiä, joissa lintukanta on usein kaikista tihein ja siten riski pesien tahattomalle tuhoutumiselle kaikista korkein. Suurin osa linnuista pesii puissa. Tästä syystä uusien ajourien tekemisestä voi seurata lintujen pesien tuhoutumista.

On kuitenkin otettava huomioon, että 2 momentin puunkorjuukiellon piirissä olevat metsät voivat sijaita suhteessa muihin metsiin siten, ettei kiellon piirissä olevien metsien kautta kulkemista voida välttää kaikissa tilanteissa maanomistusolosuhteiden tai luonnonolosuhteiden, kuten vesistöjen vuoksi. Lintujen suojelun kannalta on tarkoituksenmukaista kieltää puunkorjuu tietyissä metsissä, joissa lintutiheys on yleensä suurin. Tarkoituksena ei kuitenkaan ole estää välillisesti puunkorjuuta näitä metsiä laajemmalla alueella. Tästä syystä voisi olla perusteltua harkita uusien kulku-urien tekemisen sallimista, kun se on välttämätöntä metsien hoitamisen ja käyttämisen vuoksi eikä käytettävissä ole muita vaihtoehtoisia kulkureittejä maanomistus- tai luonnonolosuhteitten takia tai niiden käyttämisestä syntyisi merkittäviä lisäkustannuksia. Metsien hoitamiseen ja käyttämiseen luetaan puunkorjuun lisäksi esimerkiksi terveys- ja kasvatuslannoitus. Mikäli uusien kulku-urien tekeminen sallittaisiin, uudelta kulku-uralta kaadettavat puut tulisi tarkastaa maastossa lähellä kaatoajankohtaa

ja mikäli kaadettavaksi suunnitellussa puussa havaittaisiin pesä, jossa pesintä on käynnissä, sitä ei saisi kaataa.

Vähimmäispinta-alan määrittäminen korville ja rantametsille

Ehdotetun metsälain 10 c §:n 2 momentin säännöskohtaisten perustelujen mukaan reheväksi katsotaan ravinteisuustasoltaan lehdot, lehtomaiset kankaat ja tuoreet kankaat sekä rehevyydeltään vastaavat turvekankaat. Lehtipuuvaltaisella tarkoitetaan puolestaan metsää, jossa lehtipuiden osuus on yli 50 prosenttia puuston runkopuun kokonaistilavuudesta. Lehtipuuvaltaisen metsän vähimmäispinta-ala olisi käytännössä 0,5 hehtaaria. Tällöin kiellon piirissä olevat alueet vastaisivat lehtipuuvaltaisia metsiä erotuksena sekametsissä, jossa lehtipuiden osuus voi vaihdella pienialaisesti metsän sisällä.

Säännöskohtaisten perustelujen mukaan esityksessä korvella tarkoitetaan puustoista suota, jossa turvekerroksen paksuus on vähintään 30 senttimetriä ja pääpuulajeja ovat kuusi tai koivu ja rantametsällä puolestaan vesistöjen varressa olevaa puustoista suojakaistaa, jonka leveys on 10 metriä.

Korven määritelmään sisältyvällä turvekerroksen paksuutta koskevalla vaatimuksella on pyritty täsmentämään kiellon piirissä olevan alueen tunnistamista ja rajaamista maastossa. Biologisen määritelmän täyttävien ohutturpeisten korpisoistumien tunnistaminen voi olla joskus hyvin vaikeaa. Mikäli korven määritelmä noudattaisi suon biologista määritelmää geologisen määritelmän sijaan, olisi korven vähimmäispinta-alaksi perusteltua täsmentää 0,5 hehtaaria.

Rantametsän määritelmän mukaan rantametsällä tarkoitetaan vesistöjen varressa olevaa puustoista suojakaistaa, jonka leveys on 10 metriä. Vesistöjen varressa sijaitsevan puustoisen suojakaistan tunnistamiseen, rajaamiseen ja asianmukaiseen huomioimiseen ei liity samankaltaista tulkinnanvaraisuutta tai vaikeutta kuin rehevien lehtipuuvaltaisten metsien ja korpien tunnistamiseen ja rajaamiseen. Tästä syystä rantametsän vähimmäispinta-alan täsmentäminen ei ole perusteltua.

Maanomistajan, hakkuuoikeuden haltijan sekä niiden lukuun toimivien tiedonsaantioikeus

Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetun lain, jäljempänä metsätietolaki, 13 c § koskee vaitiolovelvollisuutta. Kuulemisessa esiin tuotiin ajatus siitä, että esimerkiksi metsänhoitoyhdistyksen pitäisi saada luovuttaa (sähköisesti) tietoja maanomistajalle ja sopimuskumppaneilleen. Lisäksi näiden tahojen tulisi voida keskustella salassa pidettävistä tiedoista keskenään.

Metsätietolakia koskevan lakiehdotuksen 13 c §:n perusteluissa todetaan. ” Tarkoituksena on, että metsäkeskus tai luonnonsuojelun valtion viranomainen tai luonnonsuojelun asiantuntijaviranomainen luovuttaa salassa pidettävät lintulajeja koskevat tiedot yksityisille tahoille. Tietojen salassapito voisi vaarantua, jos yksityisille sallittaisiin salassa pidettävän tiedon edelleen luovuttaminen.”

Maa- ja metsätalousministeriön näkemyksen mukaan on teknisesti mahdollista kirjoittaa sellainen pykälä, joka sallii tietojen edelleenluovutuksen. Edelleenluovutuksen osalta tulisi kuitenkin arvioida sitä, miten varmistutaan salassa pidettävien tietojen asianmukaisesta suojaamisesta, kun tietoja luovutetaan edelleen. Millä tavalla edelleen luovuttavan tahon (esimerkiksi metsänhoitoyhdistys) tulisi arvioida sopimuskumppaninsa tietojärjestelmän tietoturvavaatimuksia ennen kuin salassa pidettäviä tietoja luovutettaisiin? Ja millä tavoin varmistettaisiin, ettei tämä sopimuskumppani luovuta tietoja edelleen? Lisäksi tällaisessa tapauksessa pitäisi ratkaista vastuukysymykset eli millaisesta vastuusta säädettäisiin tietojen edelleenluovuttajalle.

Ministeriön arvion mukaan tietojen edelleenluovutuksissa todennäköisesti olisi kyse perustuslain 124 §:n mukaisesta julkisesta hallintotehtävästä. Kyseisten tehtävien kirjo on laaja. Maa- ja metsä-

talousvaliokunnalle tutuimpia esimerkkejä ovat Suomen metsäkeskuksen ja Suomen riistakeskuksen tehtävät. Myös esimerkiksi asiakirjojen skannauksen ulkoistaminen yksityiselle taholle on julkinen hallintotehtävä (ks. esim. HE 13/2025 vp ja HE 81/2025 vp). Jos asiakirjojen skannauskin on julkinen hallintotehtävä, eikö silloin yksityisen tahon tekemä tietojen luovutus ole julkinen hallintotehtävä? Tietojen luovuttaminen on yksi tyypillisesti viranomaisille ja julkista hallintotehtävää hoitaville kuuluvista tehtävistä. Julkisten hallintotehtävien hoitamiseen kuuluu mm. hallinnon yleislakien noudattaminen ja virkavastuu. Julkisten hallintotehtävien hoitaminen on myös laillisuusvalvonnan piirissä. Julkisen hallintotehtävän antamisen tulee olla myös tarkoituksenmukaista. Ministeriö ei pidä perusteltuna sitä, että suuresta joukosta metsäalan palveluntarjoajia tulisi julkisen hallintotehtävän hoitajia. Ministeriö arvioi, etteivät metsäalan palveluntarjoajat todennäköisesti edes haluaisi tällaista tehtävää.

Maa- ja metsätalousministeriön näkemyksen mukaan tietojen luovuttamiseen liittyvä asia olisi mahdollisesti järjestettävissä siten, että ne tahot, jotka tarvitsevat samaa kiinteistöä tai muuta aluetta koskevia samoja salassa pidettäviä tietoja, yhdessä tekisivät tietopyynnön metsäkeskukselle. Tällöin tietojen luovuttamisesta päättäisi metsäkeskus ja vältyttäisiin mm. julkiseen hallintotehtävään liittyvältä problematiikalta.

Hallintolain (434/2003) 25 §:ssä säädetään asioiden yhdessä käsittelemisestä seuraavasti:
“Jos viranomaisessa tehtävä päätös saattaa merkittävästi vaikuttaa muun samassa viranomaisessa samanaikaisesti vireillä olevan asian ratkaisemiseen, viranomaisen on valmisteltava asiat yhdessä ja ratkaistava samalla kertaa, jollei yhdessä käsittelemisestä aiheudu haitallista viivytystä tai jollei se ole asian laadun taikka luonteen vuoksi tarpeetonta”.

Hallintolain säännökseen liittyen voidaan todeta, että niiden tahojen, jotka tarvitsevat samoja salassa pidettäviä tietoja, voisi olla tarkoituksenmukaista tehdä yksi yhteinen hakemus metsäkeskukselle. Tällöin ei ole tarpeen toimia ehdotetun vaitiolovelvollisuutta koskevan metsätietolain 13 c §:n mukaisesti. Yhteisen hakemuksen tehneillä ja siihen päätöksen saaneilla on tietysti tieto siitä, että toisillakin osapuolilla on samat salassa pidettävät tiedot. Edellä olevaan liittyen metsätietolain 13 §:n 1 momenttia voisi täydentää seuraavasti (lisäys kursiivilla):

> Tietojen luovuttamista haetaan kirjallisesti metsäkeskukselta. *Useampi taho voi hakea tietojen luovuttamista yhdessä, jos hakemukset liittyvät läheisesti toisiinsa.*

Selvyyden vuoksi todettakoon, että metsäkeskus viime kädessä päättää hallintolain 25 §:n mukaisesti, mitkä asiat ratkaistaan yhdessä.

Tiedonsaantioikeuden laajuuteen liittyen voidaan todeta, että esityksessä ehdotettu maanomistajan, hakkuuoikeuden haltijan sekä niiden lukuun toimivien tiedonsaantioikeuksia selkeyttävä muutos on rajattu koskemaan lintulajeja. Muutos ei koske muita luonnonsuojelulain 70 §:n kieltojen piirissä olevia eläinlajeja eikä luonnonsuojelulain 74 §:ssä tarkoitettuja rauhoitettuja kasvilajeja. Näiden lajiryhmien tietoihin liittyviä tiedonsaantioikeuksia tarkastellaan ympäristöministeriön lainsäädäntöhankkeessa YM067:00/2024 (ks. HE 30/2026 vp, s. 77).